

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการผลิตกำลังคนเพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศไทย โดยเฉพาะประเทศไทย ซึ่งอยู่ในระยะที่ต้องพัฒนาในทุกด้าน แต่เราต้องประสบกับปัญหาการขาดกำลังคนทั้งในระดับกลางและในระดับสูงบางสาขา โดยเฉพาะกำลังคนในระดับกลาง ซึ่งยังขาดอยู่อีกเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนส่วนมากไม่นิยมเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษา สาเหตุหนึ่งก็คือ ผู้ที่จบสายอาชีวศึกษามีคุณภาพไม่สนองความต้องการของตลาด นอกจากนี้ บิดามารดาและผู้ปกครองของนักเรียนจำนวนไม่น้อย มีทัศนคติในทางดีไม่มากนักต่อความประพฤติของนักเรียนอาชีวศึกษาในปัจจุบัน ดังนั้นเมื่อนักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้ว ส่วนใหญ่จึงมุ่งเข้าศึกษาในสายสามัญก่อน

ตามปกติ เมื่อนักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญแล้ว มักจะมุ่งไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ แต่สถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันสามารถรับนักศึกษาได้จำนวนจำกัด แม้ว่าจะได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในภูมิภาคและเพิ่มปริมาณการรับแล้วก็ตาม จึงจำเป็นต้องมีการสอบคัดเลือกผู้ที่เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (ยกเว้นมหาวิทยาลัยรามคำแหง) เพราะไม่สามารถจะรับไว้ได้ทั้งหมด¹ จุดนี้เองที่ทำให้การเลือกสาขาวิชาของนักเรียนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสอบคัดเลือกดังกล่าว เพราะการที่นักเรียนจะสอบคัดเลือกได้หรือไม่ขึ้น ขึ้นอยู่กับ การเลือกสาขาวิชาอยู่ไม่น้อยทีเดียว

¹ สำนักนายกรัฐมนตรี และทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ, รายงานการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2517-2518 (กรุงเทพมหานคร : โครงการทดลองหน่วยผลิตเอกสารมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 8-14.

ความสำคัญของการเลือกสาขาวิชาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษามีตัวแปรอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับการเลือกสาขาวิชา และผู้ที่เลือกในแต่ละสาขาวิชานั้นมีลักษณะอย่างไร ซึ่งข้อค้นพบนี้จะมีประโยชน์ทั้งในด้านการแนะแนวการศึกษา และเป็นข้อมูลเบื้องต้นส่วนหนึ่งที่ใช้ในการวางแผนการอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาถึงลักษณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกสาขาวิชาต่าง ๆ 9 สาขา ในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา โดยจะศึกษาในรายละเอียดของลักษณะผู้เลือกในแต่ละสาขาวิชาด้วย ลักษณะที่ศึกษาได้แก่ เพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภูมิลำเนา การศึกษาของบิดา อาชีพของบิดา รายได้ของบิดา การศึกษาของมารดา อาชีพของมารดา และรายได้ของมารดา

สมมุติฐานของการวิจัย

จากการวิจัยที่ผ่านมาทั้งในประเทศและต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่มีลักษณะส่วนตัวแตกต่างกัน มักจะเลือกสาขาวิชาต่างกัน และพบว่า บิดามารดาจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาของนักเรียน นอกจากนี้ ลักษณะเนื้อหาวิชา ตลอดจนการเรียนการสอนของแต่ละสาขาวิชา ซึ่งบางสาขามีความแตกต่างกัน และบางสาขาที่มีความคล้ายคลึงกันนั้น น่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการเลือกสาขาวิชา ดังนั้นในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงมีสมมุติฐานว่า

1. การเลือกสาขาวิชาในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 น่าจะมีความสัมพันธ์กับ เพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภูมิลำเนา การศึกษาของบิดา อาชีพของบิดา รายได้ของบิดา การศึกษาของมารดา อาชีพของมารดา และรายได้ของมารดา
2. ผู้ที่เลือกสาขาวิชามนุษยศาสตร์ การศึกษา วิจิตรศิลป์ สังคมศาสตร์ และนิติศาสตร์ จะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน
3. ผู้ที่เลือกสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ แพทยศาสตร์ และเกษตรศาสตร์ จะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. สาขาวิชาที่นักเรียนเลือกเป็นอันดับหนึ่งในแบบสอบถาม เป็นสาขาวิชาเดียวกันกับที่นักเรียนจะเลือกในการสมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา
2. ที่อยู่ของบิดามารดาของนักเรียนถือว่าเป็นภูมิลำเนาของนักเรียน
3. คะแนนสอบปลายปีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นตัวชี้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
4. การประเมินผลการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนต่าง ๆ สามารถเปรียบเทียบกันได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้ได้จากแบบสอบถามที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2521 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเรื่อง "ความต้องการและการได้โอกาสในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา" ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
2. จะทำการศึกษาเฉพาะตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภูมิลำเนา การศึกษาของบิดา อาชีพของบิดา รายได้ของบิดา การศึกษาของมารดา อาชีพของมารดา รายได้ของมารดา และสาขาวิชาที่เลือก

ความจำกัดของการวิจัย

1. การวิจัยนี้ไม่ได้คำนึงถึงตัวแปรบางประการที่อาจเกี่ยวข้องกับการเลือกสาขาวิชาในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เช่น ความถนัด ความสนใจ และแรงจูงใจของนักเรียน เป็นต้น ตัวแปรเหล่านี้อาจจะใช้อธิบายลักษณะของนักเรียนที่เลือกสาขาวิชาต่าง ๆ ได้
2. แมว่าการวิจัยนี้จะได้ข้อมูลจากตัวนักเรียนโดยตรงทั้งหมดก็ตาม แต่ข้อมูลบางส่วนอาจมีความคลาดเคลื่อนได้ เนื่องจากระยะเวลา ความจำ หรือความเข้าใจของนักเรียน เช่น ในเรื่องเกี่ยวกับรายได้ของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา เป็นต้น

คำจำกัดความ

สาขาวิชา หมายถึง สาขาวิชาในระดับอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น 9 สาขาวิชาตามแบบ

ของยูเนสโก¹ ดังนี้

1. มนุษยศาสตร์ ได้แก่ วิชาโบราณคดี ประวัติศาสตร์ ภาษาศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ ปรัชญา จิตวิทยา ศาสนศาสตร์ อักษรศาสตร์ และวิชาอื่นที่คล้ายคลึงกัน
2. การศึกษา ได้แก่ วิชาทางการศึกษา พลศึกษา และวิชาอื่นที่คล้ายคลึงกัน
3. วิจิตรศิลป์ ได้แก่ วิชาสถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม การวาดภาพ วาดศิลป์ การละคร และวิชาอื่นที่คล้ายคลึงกัน
4. สังคมศาสตร์ ได้แก่ วิชาการธนาคาร พาณิชยศาสตร์และการบัญชี รัฐศาสตร์ รัฐศาสตร์การทูต ภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ วารสารศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ สถิติ และวิชาอื่นที่คล้ายคลึงกัน
5. นิติศาสตร์ ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายต่าง ๆ
6. วิทยาศาสตร์ ได้แก่ วิชาดาราศาสตร์ บัณฑิตวิทยา ชีวเคมี ชีววิทยา พฤษศาสตร์ เคมี กัญญาวิทยา ธรณีวิทยา คณิตศาสตร์ อุตุนิยมวิทยา ฟิสิกส์ สัตววิทยา และวิชาอื่นที่คล้ายคลึงกัน
7. วิศวกรรมศาสตร์ ได้แก่ วิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ วิศวกรรม ก่อสร้าง วิศวกรรมสำรวจ วิศวกรรมเหมืองแร่ และวิชาอื่นที่คล้ายคลึงกัน
8. แพทยศาสตร์ ได้แก่ วิชากายวิภาคศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ แพทยศาสตร์ พยาบาล ฉุกเฉินการแพทย์ เภสัชศาสตร์ กายภาพบำบัด สาธารณสุขศาสตร์ และวิชาอื่นที่คล้ายคลึงกัน
9. เกษตรศาสตร์ ได้แก่ วิชาพฤกษศาสตร์และสัตวบาล วนศาสตร์ ประมง ฟาร์มโคนม สัตวแพทยศาสตร์ และวิชาอื่นที่คล้ายคลึงกัน

¹สำนักนายกรัฐมนตรี และทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ, รายงานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ปีการศึกษา 2517 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2519).

อายุปฏิทิน หมายถึง อายุในปฏิทินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แบ่งเป็น 3 ช่วงดังนี้

1. อายุ 17 ปีและต่ำกว่า
2. อายุ 18 ปี
3. อายุมากกว่า 18 ปี

คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนร้อยละที่นักเรียนผู้นั้นสอบได้ เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบ่งเป็น 6 ช่วงดังนี้

1. ต่ำกว่าร้อยละ 60
2. ร้อยละ 60 ถึงร้อยละ 64.99
3. ร้อยละ 65 ถึงร้อยละ 69.99
4. ร้อยละ 70 ถึงร้อยละ 74.99
5. ร้อยละ 75 ถึงร้อยละ 79.99
6. ตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

ภูมิลำเนา หมายถึง ที่อยู่ของบิดามารดา แบ่งเป็น 5 ภาคตามแบบของทบวงมหาวิทยาลัย โดยแยก กรุงเทพมหานคร ออกต่างหาก ดังนี้

1. ภาคกลาง ได้แก่จังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สมุทรสงคราม สุพรรณบุรี นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรสาคร สมุทรปราการ ลพบุรี ชัยนาท อโยธยา สระบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร)
2. ภาคเหนือ ได้แก่จังหวัดพิษณุโลก กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ เชียงใหม่ เชียงราย น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน อุทัยธานี
3. ภาคใต้ ได้แก่จังหวัดยะลา นราธิวาส ปัตตานี สตูล สงขลา ชุมพร นครศรีธรรมราช พัทลุง สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต กระบี่ ตรัง พังงา ระนอง

4. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่จังหวัดอุดรธานี ขอนแก่น เลย สกลนคร หนองคาย อุดรราชธานี กาฬสินธุ์ นครพนม มหาสารคาม ยโสธร นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สุรินทร์ มุกดาหาร ร้อยเอ็ด
5. ภาคตะวันออก ได้แก่จังหวัดฉะเชิงเทรา จันทบุรี ชลบุรี ตราด ปราจีนบุรี ระยอง นครนายก
6. กรุงเทพมหานคร

การศึกษาของบิดา (หรือมารดา) หมายถึง คุณวุฒิทางการศึกษาของบิดา (หรือมารดา) ซึ่งเป็นการศึกษาชั้นสูงสุดที่สอบได้ได้จากโรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย ก่อนที่จะมาประกอบอาชีพ หรือภายหลังที่ได้ประกอบอาชีพไปแล้ว แบ่งเป็น 3 ระดับ ตามระบบการศึกษาของชาติ ดังนี้

1. ประถมศึกษา
2. มัธยมศึกษา
3. สูงกว่ามัธยมศึกษา

อาชีพของบิดา (หรือมารดา) หมายถึง ชนิดของงานที่บิดา (หรือมารดา) ของนักเรียนผู้นั้นทำอยู่ แบ่งเป็น 5 ประเภทตามแบบของทบวงมหาวิทยาลัย ดังนี้

1. ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ
2. ลูกจ้างเอกชน
3. ธุรกิจส่วนตัว
4. เกษตรกรรม
5. อื่น ๆ รวมทั้ง ถึงแก่กรรม แม่บ้าน และผู้รับบ้านานาญ

รายได้ของบิดา (หรือมารดา) หมายถึง ค่าจ้างเป็นรายเดือนหรือรายสัปดาห์หรือรายชั่วโมงของบิดา (หรือมารดา) ที่ได้จากงานประจำกับรายได้พิเศษ

ที่ได้รับจากงานประจำหรืองานอื่น คิดรวมเป็นรายได้ออกเดือน แบ่ง
เป็น 4 ระดับ ดังนี้

1. ไม่เกิน 1,000 บาท
2. ระหว่าง 1,001 บาทถึง 2,000 บาท
3. ระหว่าง 2,001 บาทถึง 3,000 บาท
4. ตั้งแต่ 3,001 บาทขึ้นไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย